

Gouverneur van Sint Maarten

STATEN VAN SINT MAARTEN			
Ingek. 21 SEP 2016			
Volgnr. 15/015/16-17			
Par.	2	MS	

Aan de Staten van Sint Maarten
T.a.v.: De voorzitter, mevrouw Sarah Wescot-Williams
Wilhelminastraat 1
Philipsburg
Sint Maarten

Philipsburg, 20 september 2016

Kenmerk : LV-16/0002

**Onderwerp : Ontwerp van Landsverordening tot wijziging van de Staatsregeling
vanwege het uitbreiden van de kring van kiesgerechtigden voor de Staten**

Geachte mevrouw Wescot-Williams,

U wordt hierbij aangeboden het Ontwerp van Landsverordening tot wijziging van de Staatsregeling vanwege het uitbreiden van de kring van kiesgerechtigden voor de Staten ter verdere behandeling.

DE WAARNEMEND GOUVERNEUR VAN SINT MAARTEN

R.A. Groeneveldt

Staten van Sint Maarten
Zittingsjaar 2016-2017-097
No. 1

Landsverordening tot wijziging van de Staatsregeling
vanwege het uitbreiden van de kring van
kiesgerechtigden voor de Staten

AANBIEDING

De regering biedt de Staten ter goedkeuring aan een ontwerp van Landsverordening tot wijziging van de Staatsregeling vanwege het uitbreiden van de kring van kiesgerechtigden voor de Staten.

De memorie van toelichting, die het ontwerp vergezelt, bevat de gronden waarop het rust.

Philipsburg, **20 SEP 2016**
De Gouverneur van Sint Maarten

R.A. Groeneveldt

Gegeven te Philipsburg,
De Gouverneur van Sint Maarten

De Minister van Algemene Zaken
d.d.

Staten van Sint Maarten
Zittingsjaar 2016-2017-097
No. 2

Landsverordening, van de
tot wijziging van de Staatsregeling vanwege het
uitbreiden van de kring van kiesgerechtigden
voor de Staten

ONTWERP

IN NAAM VAN DE KONING!

De Gouverneur van Sint Maarten,

In overweging genomen hebbende:

dat niet alle Sint Maartenaren bij de verkiezingen van de Staten hun stem te gelde kunnen maken vanwege het loutere feit dat zij tijdelijk in het buitenland verblijven ten tijde van deze verkiezingen;

dat er een breed gedragen gevoel in de gemeenschap bestaat dat deze groep, die ook een band met het Land hebben en naar alle waarschijnlijkheid terug zullen keren, hun stem moeten kunnen laten horen voor de verkiezing van de volksvertegenwoordiging;

dat het daarom wenselijk is de kring van kiesgerechtigden uit te breiden voor de verkiezing van de Staten;

Heeft, de Raad van Advies gehoord, met gemeen overleg der Staten, vastgesteld de onderstaande landsverordening:

Artikel I

De Staatsregeling wordt als volgt gewijzigd:

A

In artikel 48, eerste lid, wordt "de ingezetenen van Sint Maarten," vervangen door: de ingezetenen van Sint Maarten en personen met registratie in het Kiesregister niet-ingezetenen,.

B

In artikel 55, eerste lid, wordt "het kiesrecht en de verkiezingen" vervangen door: het kiesrecht, de verkiezingen en het Kiesregister niet-ingezetenen.

Artikel II

Deze landsverordening treedt in werking op een bij landsbesluit te bepalen tijdstip.

Deze landsverordening wordt met de memorie van toelichting in het Afkondigingsblad geplaatst.

MEMORIE VAN TOELICHTING

Algemeen deel

Deze landsverordening ziet op wijziging van de kring van kiesgerechtigden voor de Staten en is gestoeld op de aanbevelingen van de Commissie Herziening kiesstelsel Sint Maarten.¹ De wijziging heeft betrekking op het actief kiesrecht: het recht om de leden voor de Staten te kiezen.

Reeds meerdere kabinetten hebben de wens geuit om ook Sint Maartenaren die om uiteenlopende redenen in het buitenland verblijven tijdens de verkiezingen voor de Staten niet het recht te ontzeggen om te stemmen voor hun volksvertegenwoordiging. De huidige regering denkt hierbij met name aan de studenten. Dit is een groep die over de landsgrenzen kijkt voor verdere ontwikkeling en (academische) ontplooiing. Het 'straffen' van de studenten voor deze ontplooiing door het afnemen van hun kiesrecht is volgens de regering onaanvaardbaar. De studenten hebben evident een sterke band met het Land, zijn er vaak geboren en getogen, en zijn betrokken bij de ontwikkeling van Sint Maarten. Zij hebben een stem die het waard is om gehoord te worden, temeer omdat zij de toekomst vormen van het land. De commissie Herziening kiesstelsel Sint Maarten heeft dit onderschreven en een oplossingsrichting voor dit democratische manco aangedragen, die, met deze wijziging, door de wetgever wordt geconcretiseerd.

In deze wijziging staat het Kiesregister niet-ingezetenen centraal. Dit register maakt het mogelijk om ook Sint Maartenaren die tijdens de verkiezingen in het buitenland verblijven, maar duidelijk een band hebben met het Land, een stem te geven tijdens de verkiezingen voor de Staten. De criteria voor opname in het Kiesregister niet-ingezetenen zullen worden opgenomen in de Kiesverordening. Als gezegd ziet de regering studenten van Sint Maarten die in het buitenland studeren als een groep die in aanmerking komt voor het register.

Met voornoemd register wordt het stemmen in het buitenland mogelijk gemaakt. Ten behoeve van de uitvoerbaarheid hiervan dienen er nadere regels te worden geïmplementeerd. Hierbij kan onder meer gedacht worden aan regels betreffende de verspreiding van stembiljetten en de optuiging van stemlokalen. Deze worden in de Kiesverordening zelf of, op basis van deze verordening, in algemeen verbindende voorschriften van lagere orde vastgelegd. Om gelijktijdige invoering van deze regelingen te waarborgen wordt de inwerkingtreding van al deze regelingen vastgesteld per landsbesluit.

Deze landsverordening wijzigt de Staatsregeling. Hiermee is gewaarborgd, via de band artikel 129, tweede lid, van de Staatsregeling, dat een grote meerderheid van de Staten vóór deze wijziging dient te stemmen. De regering acht dit wenselijk omdat een wijziging als de onderhavige voldoende draagvlak behoort te hebben van de volksvertegenwoordiging. Voorts is door de opname van de regel in de Staatsregeling verzekerd dat de regering van het Koninkrijk zich hierover kan uitspreken.

---

¹ PM. Verwijzing naar rapport Commissie.

Dit volgt uit artikel 44 van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden en artikel 129, derde en vierde lid, van de Staatsregeling. Overleg met en consultatie van de overige landen in het Koninkrijk wordt door de regering geraden geacht vanwege de gemeenschappelijke constitutionele wortels die de landen binnen het Koninkrijk kennen.

Financiële paragraaf

De uitbreiding van het kiesrecht tot personen die woonachtig zijn in het buitenland leidt op zichzelf niet tot financiële uitgaven. De oprichting en uitvoeringslasten van het Kiesregister niet-ingezetenen en de noodzakelijke gevolgtrekkingen om van voornoemd recht in het buitenland daadwerkelijk gebruik te maken kennen uiteraard wel financiële gevolgen. Deze zullen verantwoord worden in de toelichtingen op de regelingen die hierop zien, aangezien dat de geëigende plaats is om daarop in te gaan.

Artikelsgewijs deel

Artikel I, onderdeel A

Met deze bepaling wordt in de Staatsregeling neergelegd dat niet alleen de ingezetenen van Sint Maarten mogen stemmen voor de Staten, maar ook zij die opgenomen zijn in het Kiesregister niet-ingezetenen. Dit artikel brengt geen wijziging aan in de overige vereisten voor het actief kiesrecht. Dit betekent dat ook voor hen die in het register zijn opgenomen de resterende vereisten voor het kiesrecht, waaronder het bezitten van de Nederlandse nationaliteit en de leeftijdsgrens van 18 jaar, onverminderd gelden.

Artikel I, onderdeel B

Deze bepaling creëert een grondslag voor het regelen van het Kiesregister niet-ingezetenen bij of krachtens landsverordening. Artikel 55 van de Staatsregeling kent reeds een bevoegdheidsgrondslag om met betrekking tot het kiesrecht nadere regels te stellen bij landsverordening. Omdat evenwel verwacht wordt dat het in het kader van het Kiesregister niet-ingezetenen opportuun is om bepaalde nadere regels – met name op technisch vlak – op lager niveau dan dat van een landsverordening vast te leggen, wordt het opnemen van deze aparte grondslag door de regering wenselijk geacht. Hierbij wordt wel opgemerkt dat fundamentele aspecten van het register, waaronder bijvoorbeeld de vereisten voor opname daarin, uiteraard thuishoren op het niveau van de landsverordening en dan ook op dat niveau zullen worden geregeld.

Artikel II

Deze bepaling regelt de inwerkingtreding van de landsverordening. Omdat het wenselijk is de inwerkingtreding van deze landsverordening synchroon te laten lopen met de inwerkingtreding van een met deze wijziging samenhangende wijziging van de Kiesverordening, en eventueel daarop gebaseerde regelingen, is ervoor gekozen om het tijdstip van inwerkingtreding bij landsbesluit te bepalen.

De Minister van Algemene Zaken

Council of Advice
Raad van Advies

Strengthening Our Democracy

Aan Zijne Excellentie de Gouverneur van Sint Maarten
Drs. E.B. Holiday
Falcon Drive # 3
Harbour View
Sint Maarten

KABINET VAN DE GOUVERNEUR
VAN SINT MAARTEN

JUL 13 2016

Volgno: **LV-16/0002**

Doorgezonden:

Dossier:

A

RvA no. SM/03-16-LV

Onderwerp: Ontwerp van Landsverordening tot wijziging van de Staatsregeling vanwege het uitbreiden van de kring van kiesgerechtigden voor de Staten. (uw volgnummer LV-16/0002).

Advies: Met verwijzing naar uw adviesverzoek d.d. 08 juni 2016 om het oordeel van de Raad van Advies (hierna: de Raad) inzake bovengenoemd onderwerp en de behandeling hiervan in de vergadering van de Raad d.d. 5 juli 2016 en de vaststelling hiervan in de vergadering van de Raad d.d. 5 juli 2016 bericht de Raad u als volgt.

Het ontwerp, strekt er toe om de Staatsregeling te wijzigen teneinde de kring van kiesgerechtigden uit te breiden voor niet ingezetenen van Sint Maarten, dit om te bewerkstelligen dat deze groep mee mag stemmen voor de verkiezing van de Staten.

De Raad maakt naar aanleiding van het wetsvoorstel een aantal opmerkingen met betrekking tot de onvolledigheid van het ontwerp, de noodzaak en wenselijkheid van het ontwerp en het stellen van nadere regels bij lagere regelgeving. De Raad is van oordeel dat het voorstel in verband daarmee (deels) nader dient te worden overwogen.

I Beleidsanalytische toets

Noodzaak voor het uitbreiden van de kring van kiesgerechtigden

Het ontwerp beoogt om door een wijziging van de Staatsregeling de kring van personen met een kiesrecht zodanig uit te breiden dat personen die niet aan de eis van ingezetene van Sint Maarten voldoen, toch kunnen mee stemmen op de leden van de Staten. In de toelichting staat dat er een breed gedragen gevoel in de gemeenschap is ontstaan dat deze groep van niet- ingezetenen, die een band hebben met het Land en betrokken zijn bij het ontwikkelen van Sint Maarten, hun stem moet kunnen uitbrengen op hun volksvertegenwoordiging. De Regering wil gehoor geven aan dit breed gedragen gevoel door de kring van kiesgerechtigden uit te breiden door middel van het wijzigen van artikel 48, eerste lid, van de Staatsregeling.

Bij artikel 23 van de artikelsgewijs deel van de memorie van toelichting van de Staatsregeling wordt uitgelegd dat het kiesrecht voor de algemeen vertegenwoordigende organen (de Staten) thans de binding aan het ingezetenschap en Nederlanderschap kent. Verder wordt bij artikel 48 van de memorie van toelichting van de Staatsregeling uitgelegd dat bij de herziening van het Statuut en de Nederlandse Grondwet het Land de Nederlandse Antillen gekozen heeft om het beginsel van ingezetenschap niet te laten vallen. De Nederlandse Antillen heeft geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid opgenomen in artikel 46, tweede lid, van het Statuut om het kiesrecht uit te breiden met niet ingezetenen. Dit systeem uit de Staatsregeling van de Nederlandse Antillen is overgenomen in de huidige Staatsregeling van Sint Maarten.

De ontwerper van de Staatsregeling heeft gekozen voor een beperkte kring van kiesgerechtigden tijdens de initiële vastlegging van de Staatsregeling. De Raad is van mening dat deze keuze fundamenteel van aard is en derhalve om een door data, cijfers en feiten nauwkeurige onderbouwing vraagt indien de regering hier anders over is gaan denken. Het stellen dat er in de gemeenschap *een breed gedragen gevoel is ontstaan* is niet toereikend om deze fundamentele keuze te motiveren. Dit vooral gelet op de mogelijke verstrekkende gevolgen van het ontwerp.

De Raad adviseert om gezien de historische context van de binding van het kiesrecht aan het ingezetenschap en gelet op het hiervoor vermelde, nader toe te lichten waarom niet ingezetenen nu wel zou moeten meestemmen voor de verkiezing van de volksvertegenwoordiging.

Wenselijkheid van het uitbreiden van de kring van kiesgerechtigden

De Raad heeft vraagtekens of het wenselijk is dat stemrecht wordt toegekend aan niet-ingezetenen gezien de mogelijke implicaties ervan. In de memorie van toelichting staat geen informatie over hoeveel personen, mogelijk in de kiesregister niet-ingezetenen zullen worden opgenomen. Het aantal personen kunnen een grote kieskring vertegenwoordigen. Indien de Raad van het uitgangspunt van de memorie van toelichting uitgaat en alleen kijkt naar personen die ooit naar het buitenland zijn vertrokken om hun studie voort te zetten dan spreken we al snel over duizenden mensen. Uit een onderzoek van de regering¹ dat in 2013 is uitgevoerd is gebleken dat 779² verzoeken om studiefinanciering zijn toegewezen tussen de jaren 2000-2010 aan studenten die Sint Maarten hebben verlaten om elders binnen het koninkrijk hun studie voort te zetten. Met de huidige kring van kiesgerechtigden bestaande uit circa 25 duizend personen waarvan 14826 bij de vorige verkiezingen hebben meegestemd, vertegenwoordigt deze ene kring al 5.3% van de totaal uitgebrachte stemmen bij de laatste verkiezingen. Dit percentage zal steeds stijgen indien de studenten die zonder studiefinanciering naar het buitenland zijn vertrokken (binnen het Koninkrijk) en andere mogelijke kringen van kiesgerechtigden ook worden meegeteld. Ter vergelijking, in Nederland wordt het aantal in het buitenland

¹ Study financing research Study, Commissioned by: THE GOVERNMENT OF ST. MAARTEN Ministry of Education, Culture, Youth, and Sports

² Cijfers ten aanzien van het aantal terugkerende studenten zijn niet beschikbaar.

woonachtige Nederlanders ingeschat op een half miljoen³. In verhouding met het aantal uitgebrachte stemmen⁴ bij de laatste verkiezingen van de tweede kamer levert dit een percentage op van 5.3%. De invloed van de niet-ingezetene kiesgerechtigden in Sint Maarten zal duidelijk groter zijn dan die van Nederland gezien het feit dat één groep van mogelijke kiesgerechtigden van Sint Maarten dezelfde percentage vertegenwoordigt als de gehele groep van in het buitenland woonachtige kiesgerechtigden van Nederland.

Het ontwerp beschrijft de noodzaak en belangstelling om een stemrecht toe te kennen aan studenten en stelt verder dat studenten evident een sterke band hebben met het land en zijn vaak betrokken bij het ontwikkelen van Sint Maarten. De Raad merkt op dat het algemeen bekend is dat een deel van de studenten die naar het buitenland gaan om te studeren niet terugkeren naar Sint Maarten. Sint Maarten heeft last van braindrain. Het is ook algemeen bekend dat naarmate studenten langer weg blijven, hun band met het land van herkomst verwatert en de kans op terugkeer aanzienlijk kleiner wordt.

Gezien het bovenstaande vraagt de Raad de aandacht voor het feit dat dit ontwerp een kring van kiesgerechtigden creëert die wel mogen meestemmen, mogelijk niet geraakt zullen worden door de politieke besluiten die zij indirect hebben gesteund via hun stemrecht maar wel de ingezetenen van Sint Maarten kunnen opzadelen met de gevolgen van hun keuzes.

Ontoereikendheid van de Memorie van Toelichting

Het ontwerp wil stemrecht toekennen aan personen opgenomen in het Kiesregister niet-ingezetenen. De Raad begrijpt uit de toelichting dat de criteria voor opname in het Kiesregister niet-ingezetenen in de Kiesverordening zullen worden opgenomen en dat de huidige regering met dit voorstel met name aan de studenten denkt. Niettemin merkt de Raad op dat dit mogelijk een brede kring van personen kan omvatten. Immers, in de toelichting worden de studenten van Sint Maarten die in het buitenland studeren aangemerkt als *een groep* die in aanmerking komt voor het register. Echter gaat de memorie van toelichting alleen in op de groep studenten die mogelijk onder de nieuwe formulering van artikel 48 Staatsregeling zou kunnen vallen. Hierdoor betwijfelt de Raad of de gevolgen van de regeling juist zijn ingeschat. Aanwijzing 152 van de Aanwijzingen voor de regelgeving van Sint Maarten (hierna: Ar) schrijft althans voor dat de bijbehorende memorie van toelichting onder andere uitleg geeft over de doelstellingen die worden nagestreefd en de te verwachten (neven)effecten van de regeling.

De Raad vraagt de regering om de Memorie van Toelichting met het hierboven gemelde aan te passen.

Onvolledigheid van het ontwerp

De Raad betreurt het feit dat het ontwerp onvolledig is opgestuurd naar de Raad. De memorie van toelichting verwijst naar een rapport van de Commissie

³ <http://www.nu.nl/politiek/2252551/meer-nederlanders-in-buitenland-gaan-stemmen.html>

⁴ <http://www.verkiezingsuitslagen.nl/Na1918/Verkiezingsuitslagen.aspx?VerkiezingsTypeld=7>

Herziening Kiesstelsel (hierna: de Commissie) dat niet is meegestuurd of beschikbaar is gesteld aan de Raad. Verder heeft de Raad begrepen van de Commissie dat het rapport openbaar gemaakt dient te worden maar dat dit nog niet is gebeurd. Zonder toezending van het rapport heeft de Raad als laatste adviseur van de regering niet kunnen beschikken over alle adviezen aan, en stukken van, de regering omtrent het voorstel om een gedegen advies te kunnen leveren. De Raad vraagt hiervoor de aandacht.

De Raad heeft begrepen uit de memorie van toelichting dat de inwerkingtreding van deze landsverordening synchroon gaat verlopen met de samenhangende wijzigingen van de kiesverordening en eventueel daarop gebaseerde regelingen. De Raad wil in overweging geven om tevens de adviesverzoeken voor de desbetreffende wijziging in één dossier te laten gebeuren. Voor procedurele en wetstechnische redenen is de Raad een voorstander van het behandelen van alle wijzigingen in één verzoek. Hierdoor wordt tevens de kans op mogelijke juridische en feitelijke inconsistenties verminderd. Ten aanzien van dit punt wil de Raad volledigheidshalve opmerken dat gewaarborgd dient te worden, dat personen met registratie in het Kiesregister niet-ingezetenen, daadwerkelijk hun stemrecht kunnen uitoefenen indien dit stemrecht wordt vastgelegd. De Raad vraagt hiervoor de aandacht.

II Juridische toets

Staatsregeling wijzigen

Het ontwerp beoogt door een wijziging van artikel 48, eerste lid, van de Staatsregeling de kring van kiesgerechtigden uit te breiden. Echter naast het wijzigen van de bovengenoemde artikel dient tevens artikel 23 van de Staatsregeling gewijzigd te worden. In dit artikel wordt namelijk het actief en passief kiesrecht toegekend aan "Ieder in Sint Maarten woonachtige Nederlander". Hiermee wordt aangegeven dat alleen daadwerkelijk ingezetenen van Sint Maarten de leden van algemeen vertegenwoordigende organen mogen kiezen en zich voor deze organen verkiesbaar mogen stellen, mits zij aan de andere vereisten verankerd in artikel 48 van de Staatsregeling voldoen. Als ingezetene van Sint Maarten wordt gekwalificeerd degene die met een adres ingeschreven is in de basisadministratie van Sint Maarten en werkelijke woonplaats heeft in Sint Maarten. Voortzetten van het ontwerp in zijn huidige hoedanigheid zonder artikel 23 van de Staatsregeling ook te wijzigen zou een inconsistentie opleveren tussen deze twee artikelen. Om de voorgestelde aanpassing te realiseren moet de algemene grondslag bepaling waar het kiesrecht primair op is gebaseerd, (artikel 23) ook worden gewijzigd.

Gelet op het bovenstaande adviseert de Raad artikel 23 van de Staatsregeling ook te wijzigen om de eenvormigheid en coherentie van de Staatsregeling in stand te houden.

III Wetstechnische en redactionele opmerkingen

In de bijlage zijn vermeld de opmerkingen van wetstechnische en redactionele aard welke een integraal onderdeel vormen van het advies.

Conclusie

Concluderend geeft de Raad de regering in overweging de onderhavige ontwerp-landsverordening naar de Staten te zenden nadat met de opmerkingen van de Raad rekening zal zijn gehouden.

Aldus vastgesteld in de vergadering van de Raad van 5 juli 2016.

De Secretaris

De Vice-voorzitter

Dhr. mr. A.G. Bay

Mevr. mr. drs. M.C.C. Brooks-Salmon

BIJLAGE bij het advies d.d. 5 juli 2016 RvA no. SM/03-16-LV

Opmerkingen van wetstechnische en redactionele aard

Het ontwerp en de toelichting bevatten een aantal wetstechnische en redactionele onvolkomenheden. De Raad geeft de volgende niet-limitatieve voorbeelden.

Het Ontwerp

Artikel I

- a) Middels het voorstel wordt een kiesrecht toegekend aan bepaalde niet-ingezetenen. Dit kiesrecht wordt afhankelijk gesteld aan opneming in het kiesregister niet-ingezetenen. De Raad is van mening dat het criteria voor opneming in het kiesregister niet-ingezetenen een rechtsnorm houdende algemeen verbindende voorschriften is, die gelet op artikel 55, eerste lid van de Staatsregeling alleen bij landsverordening kan worden geregeld. De Staatsregelingswetgever acht het nadere vastleggen van regels ten aanzien van het kiesrecht van zo een cruciale aard dat dit bij landsverordening dient te gebeuren. Immers, het stellen van nadere regels op bijvoorbeeld technische vlak kunnen altijd op lagere niveau worden vastgelegd.

De Raad adviseert gelet op het bovenstaande en gelet op aanwijzing 40 van de Aanwijzingen voor de regelgeving van Sint Maarten, niet over te gaan tot het toevoegen van een derde lid maar om de eerste lid van artikel 55 van de Staatsregeling als volgt te wijzigen.

Artikel 55, eerste lid, wordt als volgt gewijzigd:

1. Bij landsverordening worden nadere regels vastgesteld met betrekking tot het kiesrecht, *de verkiezingen en het kiesregister niet-ingezetenen.*

ST. MAARTEN

Staten van Sint Maarten
Zittingsjaar 2016-2017-097
No. 4b

Aan de Gouverneur
Falcon Drive 3
Harbour View
Alhier

Uw nummer: Uw brief van: Ons nummer: Afd: JZ&W

2
6098/16

Onderwerp: Nader rapport inzake het ontwerp van landsverordening tot wijziging van de Staatsregeling vanwege het uitbreiden van de kring van kiesgerechtigden voor de Staten

Philipsburg, SEP 15 2016

Bijlagen:

Ik heb de eer u hierbij, namens de ministerraad, aan te bieden het nader rapport ter reactie op het advies van de Raad van Advies d.d. 5 juli 2016 [RvA no. SM/03-16-LV] betreffende het ontwerp van landsverordening tot wijziging van de Staatsregeling vanwege het uitbreiden van de kring van kiesgerechtigden voor de Staten.

De Raad geeft ten aanzien van het ontwerp van landsverordening in overweging het ontwerp naar de Staten te zenden nadat met de opmerkingen van de Raad rekening zal zijn gehouden.

Hieronder worden de opmerkingen van de Raad samengevat weergegeven en van een reactie voorzien.

Beleidsanalytische toets

De Raad adviseert om, gezien de historische context van de binding van het kiesrecht aan het ingezetenschap en gelet op de mening van de Raad dat het (in beperkte mate) loslaten van deze eis van ingezetenschap vraagt om een onderbouwing door data, cijfers en feiten, nader toe te lichten waarom niet ingezetenen nu wel zou moeten meestemmen voor de verkiezing van de volksvertegenwoordiging.

De regering wenst in de eerste plaats te benadrukken dat het ontwerp geenszins ervoor zorgt dat niet ingezetenen "moeten meestemmen" voor de verkiezing van de volksvertegenwoordiging. Het ontwerp creëert enkel de mogelijkheid hiervoor, zonder verplichtingen daartoe in het leven te roepen. De regering meent verder dat statistische data niet noodzakelijk zijn om de wens vast te stellen om studenten, verblijvende in het buitenland, het kiesrecht te geven voor de Staten. De regering constateert voldoende draagvlak voor dit ontwerp en meent dat indien met dit ontwerp tot wijziging van de Staatsregeling – waarmee een 2/3^e meerderheid in de Staten dient in te stemmen – wordt ingestemd, de volksvertegenwoordiging genoegzaam bevestigd dat voornoemde wens breed gedragen wordt. Tot besluit meent de regering dat de historische context op zichzelf

onvoldoende reden is om niet tot de wijziging over te gaan. Deze historie biedt immers ook aanknopingspunten om juist wel tot deze wijziging over te gaan. In dit verband kan gewezen worden op de Nederlandse wortels van ons kiesstelsel en het huidige kiesrecht in Nederland, dat ook de mogelijkheid kent tot het stemmen door niet ingezetenen.

De Raad vraagt verder aandacht voor het gegeven dat dit ontwerp een kring van kiesgerechtigden creëert die wel mogen meestemmen, mogelijk niet geraakt zullen worden door de politieke besluiten die zij indirect hebben gesteund via hun stemrecht maar wel de ingezetenen van Sint Maarten kunnen opzadelen met de gevolgen van hun keuzes. De Raad verwijst hierbij naar de studenten die, volgens berekening van de Raad, (maximaal) 5.3% van het totaal aantal uitgebrachte stemmen bij de laatste Statenverkiezingen zou kunnen uitmaken.

De regering begrijpt het bezwaar van de Raad maar meent dat dit van onvoldoende gewicht is om de wijziging niet door te voeren. In dit kader meent de regering dat het bezwaar van de Raad evengoed geldt voor ingezetenen die stemmen voor de Staten en vervolgens op enig moment Sint Maarten verlaten. Ook zij kunnen dan de ingezetenen "opzadelen" met de gevolgen van hun keuzes. Bovendien is het zo dat studenten in het buitenland nu geen stemrecht hebben en dus bij terugkomst in Sint Maarten geconfronteerd worden met de politieke besluiten waar zij geen invloed op konden hebben. Dit is naar de mening van de regering bezwaarlijker. Ook meent de regering dat juist het toekennen van stemrecht aan deze studenten het voor hen aantrekkelijker maakt om terug te keren naar Sint Maarten. Voorts meent de regering dat als de studenten maximaal 5.3% van het totaal aantal uitgebrachte stemmen kunnen uitmaken, dit geen allesbeslissende invloed op de politieke besluiten zal vormen. Dit is des te meer het geval omdat die besluiten immers weer een (verre) afgeleide zijn van de verkiezingen.

De Raad adviseert voorts, met verwijzing naar aanwijzing 152 van de Aanwijzingen voor de regelgeving van Sint Maarten waarin staat dat in de toelichting wordt ingegaan op de doelstellingen en de verwachte (neven)effecten van een voorgestelde regeling, om de Memorie van Toelichting conform deze aanwijzing aan te passen voor wat betreft het toekennen van stemrecht aan bepaalde groepen.

De regering heeft begrip voor dit adviespunt van de Raad maar meent dat de toelichting bij dit ontwerp niet de geëigende plaats hiervoor is. De regering wenst in dit kader te benadrukken dat onderhavig ontwerp enkel de barrière in de Staatsregeling verwijdert van de eis van ingezetenschap; de regering meent dat genoegzaam is ingegaan op de doelstellingen en (neven)effecten van het wegnemen van deze barrière. De systematiek die dit ontwerp voorstelt is dat het daadwerkelijk toekennen van het kiesrecht aan een groep die niet woonachtig is in Sint Maarten dient te geschieden bij landsverordening, zodat de Staten daarmee moeten instemmen en aldus daarop hun invloed kunnen uitoefenen. De regering meent dat het correct is om in de toelichting bij die landsverordening(en) in te gaan op de doelstellingen van openstelling van het kiesrecht voor een specifieke groep en de mogelijke (neven)effecten daarvan. De regering neemt dit adviespunt dan ook niet over met betrekking tot de toelichting bij dit ontwerp, maar neemt dit wel ter harte voor de toelichting(en) bij de toekomstige landsverordening(en).

De Raad vraagt ook aandacht voor het feit dat zij niet de beschikking heeft gehad over het rapport van de Commissie Herziening Kiesstelsel, waar dit wel wenselijk werd geacht in het kader van diens adviestaak. Voorts wijst de Raad erop dat het wenselijk is om de met deze landsverordening samenhangende wijzigingen van de Kiesverordening en eventueel daarop gebaseerde regelingen in één dossier samen te voegen voor de adviesvraag aan de Raad.

De regering betreurt het dat zij niet in staat was het rapport van de Commissie Herziening Kiesstelsel te overleggen. De verklaring daarvoor is te vinden in het feit dat dit rapport nog niet definitief was vastgesteld ten tijde van de adviesaanvraag; enkel een concept hiervan was voorhanden. De regering benadrukt dat zij waarde hecht aan een goed geïnformeerde Raad en voortdurend aandacht blijft schenken aan het voorzien van de Raad van de benodigde informatie voor diens adviestaak. Voorts heeft de regering akte genomen van de opmerking van de Raad over het samenvoegen van de met deze wijziging samenhangende wijziging in de Kiesverordening en eventueel daarop gebaseerde regelingen. De regering zal daar te zijner tijd rekening mee houden.

Juridische toets

De Raad wijst erop dat met de voorgestelde aanpassing van artikel 48 van de Staatsregeling ook artikel 23 van de Staatsregeling aangepast moet worden, om redenen van eenvormigheid en coherentie en omdat dit volgens de Raad de algemene grondslagbepaling is waar het kiesrecht primair op gebaseerd is.

Hoewel de regering zich kan vinden in de opmerking van de Raad dat het omwille van redenen van eenvormigheid en coherentie wenselijk zou zijn om de bewoordingen in artikelen 23 en 48 van de Staatsregeling gelijk te trekken, meent de regering dat deze gelijktrekking onwenselijke neveneffecten heeft. Met een dergelijke gelijktrekking op basis van de huidige formulering van artikel 23 Staatsregeling zouden ook niet-ingezetenen tot lid van de Staten kunnen worden gekozen (het passief kiesrecht). Dat wordt niet door de regering beoogd. In dit kader wordt tevens opgemerkt dat de wijziging van artikel 48 Staatsregeling geenszins in strijd is met of een beperking vormt op artikel 23 Staatsregeling. Met de wijziging verandert er immers niets voor de normadressaat bij laatstgenoemd artikel: iedere in Sint Maarten woonachtige Nederlander. Daarmee is er geen juridische grond die noopt tot gelijktrekking van beide bepalingen. De regering neemt dit adviespunt van de Raad dan ook niet over.

Wetstechnische en redactionele opmerkingen

De Raad merkt op dat de Staatsregelingswetgever het nadere vastleggen van regels ten aanzien van het kiesrecht van zo een cruciale aard acht dat dit bij landsverordening dient te gebeuren. De Raad adviseert met het oog hierop en gelet op aanwijzing 40 van de Aanwijzingen voor de regelgeving van Sint Maarten, niet over te gaan tot het toevoegen van een derde lid aan artikel 55 van de Staatsregeling, maar om het eerste lid van deze bepaling te wijzigen.

De regering neemt deze opmerking van de Raad integraal over en heeft het ontwerp aangepast conform het voorstel van Raad op dit punt.

De Minister van Algemene Zaken

